

# Kråkstad kirke

## Guide og informasjon om kirken



## En kort historikk

Etter det vi vet ble kirken bygget i perioden 1150-1200. Vi kjenner ikke årstallet, men vet at kirken ble vigslet 29. januar på Peter og Paulus dag. Den ble derfor knyttet til deres navn, noe som i dag kommer til uttrykk på prekestolen: Den er smykket med utskjæringer av disse to samt de fire evangelister. Kirken er bygget i sen romansk stil (rundbuestil). Murene er solide steinmurer som hviler på en steinsokkel som delvis kan ses. Byggematerialet var bruddstein av jevn størrelse, og hjørnene er bygget av tilhugget stein.

Vi har ingen sikker informasjon om kirkens utseende i katolsk tid, men ut fra det vi vet om tilsvarende kirkebygg er det sannsynlig at kirken har hatt bare langhus eller skip og kor. (dagens tårn og sakristi kom først til mot slutten av 1800-tallet.) Begge rommene er tilnærmet kvadratiske i Kråkstad kirke.

Skipet har ganske sikkert hatt en sørportal (mannsinngang), kanskje med et våpenhus foran. Og det har vært en vestportal (kvinneinngang) som i dag i utvidet stand er inngangen fra våpenhus til kirkeskip. I tillegg har det på sørsiden vært en egen inngang for presten til koret. Også på sørsiden har det vært en smal glugge høyt oppe på veggen i koret, og en eller to tilsvarende glugger i skipet. Mot nord har det ikke vært åpninger (en mente det onde kom fra nord). Gavlene og taket var av tre.

Muren mellom kor og skip har vært like tykk som yttermurene (1,3m-1,5 m) med en lav korbue som eneste åpning. Fra det dunkle kirkerom kunne lekfolket se presten foran alteret og høre ham messe, og de kunne se alterlysene og de hellige kar som lysene skinte i.

Døpefonten har sannsynligvis stått rett inn forbi vestinngangen (kvinneinngangen). Bortsett fra en benk langs veggen for syke og gamle var det ingen benker i kirkene den gang.

Etter reformasjonen kom benkene, men kirken forandret neppe utseende før etter brannen i 1801.

Mandag 4. mai. kl. 4 om ettermiddagen slo lyset ned i kirkens tårn (tårnrytter) og treverket brant opp. Murene fikk store skader, men lot seg reparere. Kirken ble raskt bygget opp igjen og tatt i bruk 7. november 1802. Da var det kommet vinduer i nordveggen, et i koret og et i skipet.



Innvendig var muren mellom kor og skip blitt revet og halvannen meter fra østre gavl ble det reist en halvvegg av tre på hvilken prekestolen ble plassert (Prekestolsalter). I koret ble det også reist en gallerier, et prestegalleri mot nord og et

offisers galleri mot sør.

Kirken hadde da vært i privat eie i mange år – fra 1723. Nå kjøpte 48 av bøndene i bygda kirkeruinene av den siste eier og de sto i spissen for gjenreisingen. I 1879 overtok Kråkstad kommune kirken og i 1882 ble den tatt i bruk etter en omfattende renovasjon som stort sett gav den det utseende innvendig som den fortsatt har.

Nå ble tårnet bygget og erstattet en liten tårnrytter som hadde vært plassert i den vestre ende av taket. Nå fikk kirken også den nåværende døpefont, nytt alter og ny altertavle, en kopi av Tidemands altertavle i Trefoldighetskirken i Oslo. Både

døpefonten og altertavlen var gave fra Martin Baltzersen Midsem. I 1886 gav han også de to store kandelabrene på alteret til kirken.

Skillet mellom skip og kor ble på nytt markert ved en korbue, og prekestolen fikk den plasseringen den fortsatt har. Offisers- og prestegalleriet ble fjernet. Kirken fikk nye benker og nytt orgel. Bare de fire søylene på alteret samt det forgylte treverket på altertavlens topp ble med over fra kirken som den var før 1882.

Kirken hadde klokker før brannen i 1801, men etter brannen ble de støpt om og de henger fortsatt i tårnet.

I 1929 gjennomgikk kirken en grundig oppussing og da malte kunstmaleren Gustavsen prekestolen, rammen til altertavlen og antemensalet (Maleriet på alterbordets forside). Det siste fikk sikkert sitt motiv i tilknytning til 900 års jubileet for slaget ved Stiklestad i 1930.

Olavsantemensalet fra Nidaros ble kopiert og viser scener omkring slaget og funnet av Olav med hår og negler som har vokst etter et år i graven.

I 1952 fikk kirken glassmalerier i gave. Kunstneren som laget dem, var Per Vigeland. Og i 1980 fikk kirken kirkeskip gitt av Gerd Marie og Knut Waarli som eide gården Asperud Østre. Det er en fullrigger som bærer navnet «Edle», og den har sannsynligvis hørt hjemme i Hvitsten hvor Waarli hadde sine aner.

Kråkstad kirke fikk nytt orgel i 2001. Det er bygget i Aasen i Nord-Trøndelag av orgelbygger-firmaet «Brødrene Torkildsen Orgelbyggeri AS.»

# Guide til Kråkstad kirke

## 1. Tårnfot og tårn.

Før restaureringen i 1882 sto det her et våpenhus, som ble revet for å gi plass til dagens tårnfot og tårn. Værhanen i tårnets topp har årstallet 1882 som viser når tårnet er reist.

Fra tårnfoten går det en trapp opp til orgelgalleriet og derfra fører trapper videre opp til enda et loft med lagerrom og gamle gjenstander fra gravferd på 1800-tallet. Går man videre opp kommer man til klokkene.

## 2. Klokkene

I tårnet henger det en stor og en liten klokke. De ble støpt om etter brannen i 1801.

Den største har følgende innskrift:

«O Gud lad klokkens lyd os ei alene føre

Hen til dit Tempel for dit dyre Ord at høre;

Men lad den og vor sjæl til hellig Andagt vække

At ei Basunens lyd paa Dommedag maa skrække.» Støbt 12te jule 1802 på Krogstads Almues Bekostning af Borge Riise ved Tønsberg.

På den minste står det:

«Da Krogstad Hovedkirke den 4de Mai 1801 ved Lynild var bleven ødelagt, blev denne Klokke tilligemed den største efter Forlangende af Kirkeværgerne Jens Stigton og Jan Løken støbt af Borge Riise ved Tønsberg 27de juli 1802.»

### 3. Orgelet



Det har stått en rekke orgler i Kråkstad kirke. Dagens utgave er bygget av Brødrene Torkildsen Orgelbyggeri AS fra Åsen i Nord-Trøndelag og tatt i bruk 1. søndag i advent 2001.

Det er et sen barokt orgel, utformet etter forbilder på 1850-60 tallet for å stå i stil med kirkens indre som jo fikk dagens form i 1882 (se værhanen på tårnet).



### 4. Kirkeskipet



Kirkeskipet er en gave fra Gerd Marie og Knut Oscar Waarli på Asperud Østre. Skipet ble gitt til kirken i november 1980. Det er en modell av fullriggeren «Edle» som Waarli mottok fra sin farbror Arthur Andersen. Han igjen hadde fått den av Waarlis farfar, som sannsynligvis hadde ført og eid den. Skuten har muligens hørt til i Hvitsten og er i tilfelle fra Follo.

## 5. Glassmaleriene



De er utført av kunstneren Per Vigeland, satt inn i 1952 og vigslet samme år på Kristi Himmelfartsdag. På sørsiden i skipet er det to vinduer. Det nederste viser en pelikan som har hugget seg selv til blods for at dens unger skal kunne stille sin tørst. Pelikanen er et eldgammelt kristent symbol.

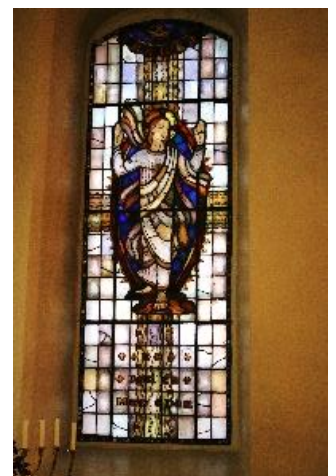


På det øverste bildet er det et symbol for den treenige Gud: Trekanten er treenighetssymbol, øyet er symbol på den altseende, nemlig Gud, korset er Kristus-symbol, sirkelen også symbol på Gud.

På nordsiden er det et vindu som fremstiller duen, symbolet for Den Hellige Ånd.



I koret er det to glassmalerier: Mot nord et bilde av den korsfestede med teksten «Det er fullbrakt». Legg merke til hånden over Jesus: «Så høyt har Gud elsket verden at han gav» Johs 3,16.



Mot syd er det Kristi Himmelfart som er motivet: Den seirende Kristus med hendene løftet til velsignelse, se Luk 24, og under står det «se, jeg er med eder», fra misjonsbefalingen, Matt 28,20.

## 6. Prekestolen

Utsmykningen fremstiller de fire evangelister: Matteus, Markus, Lukas og Johannes. Og i hver ende henholdsvis Peter – med nøkkelen – og Paulus – med sverdet. Prekestolen ble malt slik i 1929 i forbindelse med en oppussing av kirken.



## 7. Alteret og altertavlen



Alteret er smykket med en kopi av Olavsantemensalet i Nidarosdomen. I midten står Rex Perpetua – den evige konge Olav den Hellige. På hver side er det bilder fra Stiklestad: Forberedelsen til slaget, selve slaget, Olavs død, liket av Olav som etter et år i graven er uforandret.

På alteret står to kandelabre gitt av Martin Baltzersen Midsem i 1886. alterduken er brodert av Unni Berger og gitt til kirken i 2002.

Også altertavlen er en gave fra Martin Baltzersen Midsem gitt i forbindelse med restaureringen i 1882. bildet er en kopi av I C Dahls altertavle i Trefoldighetskirken i Oslo. Den fremstiller Jesus som døpes av Johannes døperen i Jordan. På hver side over alterbildet er det malt en pelikan og på toppen ser vi det seirende Lam, Guds Lam som bærer verdens synd, Johs 1,29.





## 8. Lysekronen



Den store lysekronen i kirkeskipet er gitt av Ragnvald Frestad på Asper.



Hvor den lille stammer fra vet man.

## 9. Døpefonten



Den gamle middelalder døpefonten står i dag i Siggerud kirke. Døpefonten i Kråkstad kirke er en gave fra Martin Baltzersen Midsem og hans kone gitt i forbindelse med restaureringen av kirken i 1882.

## 10. Knefallet

Knefallet er kledd i skinn. De ble første gang skinnkleddt i 1929 i forbindelse med oppussingen da.



## **11. Brudestolene**

De ble innkjøpt med legatmidler i 1950 og er laget av en billedskjærer i Oslo.

## **12. Alterkalken**

Den er meget gammel, så langt man vet, fra 1500-tallet.

## **13. Sakristiet**

Opprinnelig var det bare et sakristi, men i 1951 ble det delt i to slik at det både ble et prestesakristi og et dåpssakristi. I prestesakristiet henger det bilder av sokneprestene i Kråkstad kirke tilbake til 1851. I dåpssakristiet oppbevares de liturgiske klær.

## **14. Blomsterringen**

Blomsterringen, bestående av frivillige som pynter alteret med blomster, ble startet i 1946. I 1960 ga Blomsterringen to vaser i sølv til kirken.

## Kontaktinformasjon

**Tlf.: 67 20 82 00**

Åpningstid mandag – fredag

Kl. 09.00-14.00

Kontoradresse: Birkelunden 4, 1423 Ski

Epost.: [post.nordre.follo@kirken.no](mailto:post.nordre.follo@kirken.no)

Hjemmeside: [www.kirken.no/Kråkstad](http://www.kirken.no/Kråkstad)



**DEN NORSKE KIRKE**  
Kråkstad menighet

